

Sygn. akt I ACa 664/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SA Joanna Wiśniewska-Sadowska

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2022 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej J. D.

o stwierdzenie nieważności i ustalenie nieistnienia uchwał nr (...)

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 lipca 2021 r., sygn. akt XXIV C 403/19

oddala apelację.

Joanna Wiśniewska-Sadowska

Sygn. akt I ACa 664/21

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, że następujące uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. podjęte w dniach od 23 do 30 czerwca 2014 r.: nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.; nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.; nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.; nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. nie istnieją. Zasadził ponadto od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz M. S. kwotę 800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok zapadł po dokonaniu przez sąd okręgowy następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

M. S. jest członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...).

Walne Zgromadzenie pozwanej spółdzielni podzielone jest na części: Osiedle (...), Osiedle (...), Osiedle (...), Osiedle (...), Osiedle (...), Osiedle (...), Osiedle (...). Zgodnie z § 98 ust 2 statutu pozwanej „Walne Zgromadzenie jest zdolne do podejmowania uchwał przy obecności ponad 50% członków obecnych na Zgromadzeniu. Uchwałę uważa się za podjętą jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części Walnego Zgromadzenia, a za uchwałą opowiedziała

się większość ogólnej liczby członków uczestniczących w Walnym Zgromadzeniu”. Walne Zgromadzenie jest ważne niezależnie od liczby obecnych na nim członków.

W dniach od 23 do 30 czerwca 2014 r. odbyło się Walne Zgromadzenie pozwanej spółdzielni, w którym uczestniczyło 912 członków, co stanowiło frekwencję 13,49 %. Dla podjęcia uchwał w przedmiocie podziału spółdzielni przyjęto odmienny od dotychczasowego sposób głosowania, ustalono, że liczone będą głosy „za” jednym z wariantów uchwały zawierającej zgłoszone poprawki, w tym również za wariantem uchwały przeciwko podziałowi spółdzielni. Nie liczono głosów „przeciw” każdej z uchwał, ani głosów wstrzymujących się.

Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) podjęło następujące uchwały: uchwałę nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W., uchwałę nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W., uchwałę nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W., uchwałę nr (...) w sprawie podziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. i utworzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W..

Z protokołu Komisji Skrutacyjnej wynika, że na Walnych Zgromadzeniach wydanych zostało mandatów odpowiednio: Osiedle (...) - 126; Osiedle (...) -143; Osiedle (...) – 10; Osiedle (...) – 248; Osiedle (...) - 214, Osiedle (...) – 115; Osiedle (...) – 56, łącznie 912.

Uchwała nr (...) została przyjęta: w wersji nr I Zarządu ilością 14 głosów, w wersji nr II Zarządu z poprawkami Rady Osiedla (...) w ilości 367, w wersji nr III Zarządu z poprawkami p. Ł. w ilości 21, w wersji nr IV przeciwni utworzeniu Spółdzielni Mieszkaniowej w ilości 187 głosów; wniosek o niewydziałanie Osiedla (...) w odrębną spółdzielnię w miejscu na wpisane głosów „za” i „przeciw” został opatrzony wpisem „nie głosowano”.

Uchwała nr (...) została przyjęta: w wersji nr I Zarządu ilością 4 głosów, w wersji nr II Zarządu z poprawkami Rady Osiedla (...) w ilości 336, w wersji nr III przeciwni utworzeniu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w ilości 197 głosów. Wniosek o niewydziałanie Osiedla (...) w odrębną spółdzielnię w miejscu na wpisane głosów „za” i „przeciw” został opatrzony wpisem „nie głosowano”.

Uchwała nr (...) została przyjęta: w wersji nr I Zarządu ilością 1 głosu, w wersji nr II Zarządu z poprawkami Rady Osiedla (...) w ilości 349, w wersji nr III przeciwni utworzeniu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w ilości 243 głosów.

Uchwała nr (...) została przyjęta: w wersji nr I Zarządu ilością 2 głosów, w wersji nr II Zarządu z poprawkami Rady Osiedla (...) w ilości 365; w wersji nr III przeciwni utworzeniu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w ilości 195 głosów. Wniosek o niewydziałanie Osiedla (...) w odrębną spółdzielnię w miejscu na wpisane głosów „za” i „przeciw” został opatrzony wpisem „nie głosowano”.

Działalność pozwanej spółdzielni za okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r. pozostawała przedmiotem lustracji, w której stwierdzono m.in., że liczenie głosów przez komisje skrutacyjne było niezgodne z § 98 ust 2 zdanie 2 statutu.

Sąd okręgowy uznał powództwo za zasadne. Stwierdził, że pozwany miał interes prawny w ustaleniu, że zaskarżone uchwały nie istnieją. Przytoczył art. 8(3) ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i wskazał, że warunkiem uznania, że sporne uchwały zostały ważne podjęte, było wykazanie, że uzyskały one większość ogólnej liczby członków uczestniczących w Walnym Zgromadzeniu, natomiast w oparciu o przedstawione protokoły nie jest możliwe ustalenie tej liczby ze względu na brak uwzględnienia głosów „przeciw” i „wstrzymujących się”. Natomiast uchwała podjęta bez wymaganej większości głosów stanowi uchwałę nieistniejącą.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pozwany, który zaskarżył wyrok w całości. Zarzucił mu naruszenie art. 8(3) ust. 9 i ust. 13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o

zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, zgadza się także z przedstawionymi przez ten sąd rozważaniami prawnymi.

Sąd apelacyjny nie podzielił zarzutów naruszenia prawa materialnego. Wbrew twierdzeniom skarżącego sąd okręgowy dokonał prawidłowej wykładni art. 8(3) ust. 9 i ust. 13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, szczegółowo wyjaśniając, kiedy można uznać daną uchwałę za ważnie podjętą.

Zgodnie z brzmieniem tego przepisu warunkiem uznania uchwały walnego zgromadzenia podzielonego na części za prawidłowo podjętą jest opowiedzenie się za nią wymaganej w ustawie lub statucie większości ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu. W orzecznictwie wyjaśniono, że „członkami uczestniczącymi w walnym zgromadzeniu” w rozumieniu tego przepisu są wszyscy członkowie obecni na tym zgromadzeniu, którzy wzięli udział w głosowaniu nad daną uchwałą, niezależnie od tego czy głosowali „za”, „przeciw” czy „wstrzymali się od głosu”; jest to w istocie równoznaczne ze stwierdzeniem, że dla przyjęcia uchwały w spółdzielni mieszkaniowej konieczna jest tzw. większość bezwzględna, tj. przewaga głosów „za” nad głosami „przeciw” i wstrzymującymi się (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., IV CSK 297/17).

W orzecznictwie ukształtował się także pogląd, że przewidziane w statucie spółdzielni – przy obliczaniu wymaganej większości głosów dla podjęcia uchwały – liczenie i uwzględnianie tylko głosów „za” i „przeciw” uchwały (co odpowiadało art. 35 § 4 prawa spółdzielczego) oraz zasada, że uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów, nie są prawidłowe w świetle art. 8(3) ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Powyższy artykuł ma charakter bezwzględnie obowiązujący i wyłącza stosowanie – w odniesieniu do spółdzielni mieszkaniowych – art. 41 § 2 prawa spółdzielczego, wedle którego uchwały walnego zgromadzenia podejmowane są zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania, chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 marca 2018 r., I ACa 330/17).

W doktrynie wskazuje się ponadto (komentarz do art. 8(3) ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, red. serii K. Osajda, red. tomu Lackoroński 2021, wyd. 5), że wykładnia pojęcia ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu nie jest jednoznaczna i nie prowadzi w sposób oczywisty do wniosku, iż chodzi tu o ogólną liczbę członków, którzy podpisali się na liście obecności. Może bowiem zdarzyć się, że część osób nie dotrwa do końca posiedzenia i nie weźmie udziału w głosowaniu. Racje pragmatyczne przemawiają zatem za utożsamieniem „większości ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu” nie tyle z większością obecnych w czasie pojedynczego głosowania, ale z większością członków (przybyłych na posiedzenie i obecnych) biorących udział w głosowaniu. Liczba głosujących jest łatwiej uchwytna niż liczba osób obecnych i w takiej sytuacji ocena, czy uchwała została podjęta, nie wymaga każdorazowej weryfikacji liczby członków obecnych na zgromadzeniu przed powzięciem każdej uchwały. Wobec rezygnacji przez ustawodawcę z przesłanki kworum (art. 8(3) ust. 8 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych) nie ma przeszkód, by zrównać niebiorących w ogóle udziału w głosowaniu, lecz obecnych na zgromadzeniu członków, z członkami nieobecnymi. W wyroku z dnia 28 marca 2018 r. (IV CSK 297/17) Sąd Najwyższy uznał, że „członkami uczestniczącymi w walnym zgromadzeniu” w rozumieniu art. 8(3) ust. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych są wszyscy członkowie obecni na tym zgromadzeniu, którzy wzięli udział w głosowaniu nad uchwałą, niezależnie od tego czy głosowali „za”, „przeciw” czy „wstrzymali się od głosu”. Jest to w istocie równoznaczne ze stwierdzeniem, że dla przyjęcia uchwały w spółdzielni mieszkaniowej konieczna jest tzw. większość bezwzględna (przewaga głosów „za”, nad głosami „przeciw” i wstrzymującymi się).

Zgodzić się należy z sądem pierwszej instancji, że powyższe reguły powinny mieć zastosowanie także przy głosowaniu poprawek do uchwał. Natomiast w niniejszej sprawie – na co trafnie zwrócił uwagę sąd okręgowy - ujawnienie jedynie głosów „za” i „przeciw” oraz pominięcie głosów „wstrzymujących się” uniemożliwiło ustalenie, czy głosowane uchwały uzyskały bezwzględną większość. Brak informacji o głosach wstrzymujących się spowodowało bowiem, że

nie była znana liczba członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu, czyli tych, którzy byli obecni i wzięli udział w głosowaniu nad daną uchwałą. Dla skutecznego powzięcia danej uchwały niezbędne było bowiem zagłosowanie za nią przez większość obecnych/głosujących członków spółdzielni (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 marca 2018 r., I ACa 330/17). Natomiast z niekwestionowanych ustaleń faktycznych sądu okręgowego wynika jedynie, ile osób głosowało za poszczególnymi wersjami uchwały nr (...), nie sposób natomiast stwierdzić, czy 367 głosów oddanych za wersją nr II, stanowiło bezwzględną większość. Nawet przy założeniu, że głosy oddane na pozostałe wersje uchwały traktować należy jako głosy przeciwne wersji nr II, to i tak nie wiadomo, ile obecnych na głosowaniu osób wstrzymało się od głosu, a w konsekwencji, czy 367 głosów to większość bezwzględna, zwłaszcza w świetle ustaleń sądu, że łącznie w walnym zgromadzeniu uczestniczyło 912 osób. Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku głosowania nad pozostałymi uchwałami.

Prawidłowo zatem sąd okręgowy przyjął, że wobec braku wymaganej większości ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu sporne uchwały nie zostały podjęte i są uchwałami nieistniejącymi. Uznanie uchwały za nieistniejącą jest bowiem tożsame z oceną, że do podjęcia uchwały przez organ kolegialny osoby prawnej w ogóle nie doszło (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 stycznia 2014 r., I ACa 1059/13).

Z powyższych względów sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego.

Joanna Wiśniewska - Sadowska